

Onherbergzame wegen

Een stap uit het systeem
De weg naar een nomadenleven in een bus

Colofon

ISBN: 978 94 6365 751 8

1e druk 2025

© 2025, Marit de Ridder

Uitgeverij Elikser

Ossekop 4

8911 LE Leeuwarden

www.elikser.nl

Drukwerk: CSL digitaal B.V.

Vormgeving binnenwerk en omslag: Evelien Veenstra

Coverontwerp: Marit de Ridder

Foto's: Marit de Ridder

Tekst: Marit de Ridder

Contact: nomarit@protonmail.com

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op wat voor wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteur en de uitgeverij.

This book may not be reproduced by print, photoprint, microfilm or any other means, without written permission from the author and the publisher.

Onherbergzame wegen

*Een stap uit het systeem
De weg naar een nomadenleven in een bus*

Marit de Ridder
Marte, Mika en Moran



Voor Marte

Mijn lieve trouwe nomadenvriendin
Voor altijd vrij in de bergen

Inhoud

Proloog	9
I. Op reis door Frankrijk, Spanje en Portugal	11
Onbuigzame stenen	11
Stille plekken, maar toch weggestuurd	19
Enge weggetjes in het Centraal Massief	26
Heel veel regen in de Pyreneeën	34
Een tijdelijke vaste plek	40
De kust	47
Kortstondige luxe aan de Algarve	61
Blikseminslag en vast in de modder	73
Een zieke hond, klemgereden en een gesloten grens	86
Een magische plek en beren op de weg	100
II. Op reis door Zweden en Finland	116
Verlaten plekken aan het meer	116
Vrijwilligerswerk en een slangenbeet	123
Troostende bergen op de poolcirkel	133
De man en zijn bootje	141
De poorten van Lapland	150
Hoge temperaturen, muggen en verboden gebied	159
Een kapotte bus	168
Intermezzo	181
Vrij	181
Wandelen in het donker en een pratende zee	191
Kou en ongemak, maar toch thuis in de storm	202
Bijna een boete en een boze mevrouw over de wet	212
III. Op reis door Engeland, Ierland en Schotland	222
Geluksgevoel	222
Een held?	232

Verjaardag aan de voet van een berg	243
Toeristische plekken en irritante burens	259
Zweven op de wind van de Wild Atlantic Way	269
Een passende plek in een natuurlijk geheel	281
Een band met een vreemde en poging tot inbraak	290
Onderkoeling in de Trossachs, en de luxe van een huisje op wielen	303
Een leegte vol natuur	312
Storm en bijzondere ontmoetingen in de Schotse Hooglanden	321
De berg die energie geeft	332
IV. Op reis door Noorwegen en Denemarken	346
Thuis in de bergen	346
Betalen voor de natuur en een ontmoeting met jagers	356
De helende natuur	368
Het noordelijkste puntje van Europa en de Lofoten-ervaring	380
De Kystriksveien-kustroute	398
De boer, een eland en wolvengehuil	411
Voortstuwende stenen	428
Epiloog	445
Dankwoord	455
Bijlagen	457

Proloog

Er klinkt hard geschraap en het geluid van krakend metaal. De buitenspiegel wordt van de bus gerukt en ik hoor hem in stukken op de grond vallen. Met de linkerkant sta ik klem tegen de muur van een leegstaand huis. Met rechts raak ik de hoek van het huis dat er tegenover staat. Ik sta muurvast.

Hoe kan ik nou toch zo stom zijn? Welke stomme oen rijdt er nu in het pikkedonker in een afgelegen gebied op een alsmaar nauwer wordend weggetje? Stom, stom, stom.

Voor mij staan twee paaltjes op de weg, achter mij een muur. De bus keren is onmogelijk. Achteruit het bochtige weggetje af is ook geen optie. Ik voel de paniek snel opkomen. Met een trillende hand open ik het portier en stap uit. Ik probeer de boel te analyseren. De bus staat schuin tussen twee muren met de voorwielen op de rand van een diepe greppel. Wat moet ik doen? Ik kan hier niet zo blijven staan de hele nacht. Ik kijk rond en zie enkel het zwart van de nacht. In de verte branden een paar lichtjes. Behalve het getjirp van de krekels is het doodstil. Ik stap weer in en start de motor. Het zweet druppelt langs mijn rug naar beneden. Ik wrijf driftig het haar uit mijn ogen.

Zal ik het alarmnummer bellen? Ik slik en probeer mijn trillende handen in bedwang te houden. Nee, dat vind ik wel heel stom overkomen.

Ik kijk naar achteren en zie Mika gespannen rechtop zitten op het bed. Zijn oren liggen plat en hij kijkt bezorgd om zich heen. Ik haal de handrem eraf en draai met alle macht aan het stuur. Ik hoor de potten en pannen tegen elkaar aanvallen in het keukenkastje. Het lantaarntje in het midden van de bus schommelt vervaarlijk heen en weer aan het haakje. Ik raak met een klap de muur met de achterkant van de bus. Ik draai weer uit alle macht naar voren en

hoor weer het misselijkmakende geluid van krakend metaal wanneer we met de rechterkant langs de muur schrapen. Ik moet hier weg, ik moet hier weg, dreunt het door mijn hoofd. Wanhopig druk ik het gaspedaal nog dieper in en ik voel de bus met veel gekraak losschieten langs de muur. Ik rem en zet de bus stil. Even blijf ik als verdoofd zitten.

Dit is niet zoals ik het nomadenleven ooit voor me zag. Ik denk terug aan de tijd dat ik nog in een huis woonde. Toen droomde ik ervan om frank en vrij door de bergen te rijden, het raampje open met de wind in mijn haar. Zonovergoten dagen zonder zorgen en elke dag vol energie om nieuwe plekken te ontdekken.

Mika springt van het bed af en komt naast mij staan. Hij drukt zijn neus tegen mijn hand.

‘Het komt goed,’ zeg ik met een trillende stem, terwijl ik hem over zijn grote hondenkop aai.

Ik stap weer uit en raap de stukken buitenspiegel van de grond. Met een zaklamp schijn ik op de zijkant van de bus. Er zit een flinke deuk en er lopen diepe krassen over de hele lengte. De schuifdeur is gebogen. Ik probeer hem te openen, maar dat lukt niet meer.

Ik voel de tranen in mijn ogen opkomen en kijk om me heen. De lichtjes in de verte zijn verdwenen en de krekels hebben hun getjirp gestaakt. Ik voel me verlaten en alleen.

Nee, dit is zeker niet hoe ik me het nomadenleven voorstelde.

I. Op reis door Frankrijk, Spanje en Portugal

Reizen is naar jezelf kijken tegen een andere achtergrond

Jan Brokken

Onbuigzame stenen

Moeizaam trekt de bus op, alsof de hoekige stenen van het verval-
len weggetje niet willen loslaten. Onbuigzaam en hard. Ik grijp het
stuur wat steviger vast en rijd langzaam richting de uitgang van de
camping. Aan weerskanten staan een paar caravans op het droge
gras. Een man zit op een krukje bij de voortent en kijkt even op. Er
zwaait niemand. Ik slik en voel mijn hart bonken. Dit is toch wat ik
wilde? Ik draai, bijna schoorvoetend, de weg op en voel mijn han-
den trillen op het stuur. Een reis door Europa, dat is de planning.
Samen met mijn twee honden, Marte en Mika. Maar waarom dan
nu die twijfel? De gedachte dat ik het niet kan, de angst voor het
onbekende.

Vanaf de camping is het maar een klein halfuurtje naar België.
Zal ik omkeren, terug naar mijn veilige plekje op de camping?
dreunt het telkens door mijn gedachten. We volgen een klein weg-
getje door de Chaamse bossen. De takken van de beuken reiken tot
ver over de weg en vormen een ereboog, alsof ze afscheid nemen.
De geur van het bos waait door de halfopenstaande raampjes van
de bus naar binnen. Daarachter zie ik donkere wolken langzaam
dichterbij komen. De bus rammelt en schokt op de harde keien van
de weg. Het avontuur lokt, maar tegelijkertijd vind ik het eng. Ik kijk
naast me. Marte ligt in haar mand bij de voorstoel en kijkt omhoog.
Langzaam knijpt ze haar ogen even dicht. In de achteruitkijkspiegel

zie ik Mika als een prinsje languit op bed liggen, kijkend uit het achterraampje van de bus. Ik friemel onrustig aan een loszittend stukje leer van het stuur. Ik heb mijn beide honden hun huis ontzegd. Ze hebben geen eigen plek meer. Doe ik ze tekort?

Vier uur later sta ik op een parkeerplaats net buiten Annevoie-Rouillon in België. Aan weerskanten loopt de grond glooiend omhoog richting beboste hellingen. Ertegenover staat het zeventiende-eeuwse kasteel Annevoie, dat wordt omringd door een park vol vijvers, fonteinen en klaterende watervallen. Ik sta samen met Marte en Mika achter een hek en kijk ernaar. Het hek is gesloten. Om het kasteel staan grote bouwsteigers met grijze steigerdoeken. Er valt weinig te zien. Langzaam slenteren we terug naar de bus.

Vanuit de deuropening van de bus kijk ik een lange tijd in stilte uit op de heuvels, waarachter de zon langzaam verdwijnt. Marte en Mika liggen in een diepe slaap in het zachte gras voor de bus. Er staat een andere grote camper op de parkeerplaats. Ik zie de voorstoelen gedraaid naar een groot televisiescherm. Ze kijken de hele avond al televisie. Er komen minder auto's langs en het wordt stiller. Het begint te schemeren en ik krijg het koud. Ik trek mijn dikke blauwe fleecestevest aan en sta doelloos voor de bus. Officieel mag je niet vrijstaan met de camper in België. Word ik straks weggestuurd? Of krijg ik meteen een boete? Ik heb geen trek. Mijn maag draait en ik heb steeds een brok in mijn keel. Met tegenzin eet ik twee krentenbollen en drink een derde kop thee. Gelukkig hebben Marte en Mika met smaak gegeten. Waarschijnlijk vinden ze het allemaal prima, zolang ze maar bij mij zijn. Tegen negen uur 's avonds roep ik ze naar binnen. Marte kruipt weer in haar mand bij de voorstoel en Mika springt op bed. Ik kleed me snel uit en ga naast hem liggen. Ik aai hem over zijn kop. Al snel hoor ik hun rustige ademhaling, maar ik kan de slaap niet vatten. Het is stil, maar met elke auto die passeert houd ik even mijn adem in.

De volgende dag worden we wakker van de zon, die tussen een kier-tje van het gordijn naar binnen schijnt. Kleine stofjes dansen in het licht. Mika strekt zich uit en duwt met zijn poten tegen mijn rug.

‘Goedemorgen,’ groet ik hem, ‘lekker geslapen?’

Hij gaapt luidruchtig en springt van het bed om water te drinken. De waterbak staat achter de voorstoel. Marte komt naast hem staan. Hun geslurp klinkt door de bus. Ik schud wat hondenbrokken in de etensbakken. Ik voel me iets beter met de start van een nieuwe dag, maar echt trek heb ik nog niet. Ik open de schuifdeur en laat de honden over het parkeerterrein rennen, terwijl ik in de deuropening met tegenzin een krentenbol naar binnen werk.

De rit door de Belgische Ardennen richting het zuiden wordt steeds heuvelachtiger, de wegen steeds leger en de dorpjes schaarser. Het kriebelt in mijn lijf. Wat een fijn gevoel om weer richting de bergen te gaan. Ik kies ervoor om de snelwegen te mijden en binnendoor te rijden. Dat kost soms meer tijd, maar ik zie meer van het landschap en kom op de interessantste plekken. Na een paar uurtjes zie ik een bordje dat naar een kapelletje wijst. Ik draai het weggetje in en parkeer aan de zijkant van Bezonvaux, althans de restanten ervan. Het dorp werd door Duitse beschietingen in 1916 van de kaart geveegd. Alleen het kapelletje is in 1932 ter herinnering herbouwd. Ik loop samen met Marte en Mika langs de overblijfselen van het dorp. Het pad loopt zwaar en het neerslachtige gevoel blijft me achtervolgen. Ik knipper de tranen weg en sta besluiteloos voor de bus. Het is een stille plek in de bossen.

‘Zullen we hier vannacht dan maar blijven?’ vraag ik aan de honden.

Ze kijken vragend terug.

Even later komt er een auto met een Nederlands kenteken het weggetje opgereden. Een echtpaar stapt uit en groet vriendelijk. Ze wandelen snel langs de restanten van het dorpje, lezen binnen twee minuten de tekst op het bord, nemen een paar foto’s, stappen weer in de auto en rijden met een flinke vaart het weggetje af. Het doet

me denken aan de tijd dat ik nog werkte. Toen had ik vaak geen tijd om na te denken. Ik had het druk. Misschien dacht ik ook liever niet te diep na, want dan kwam ik bij mijn gevoel. En dat kostte tijd, en emoties. Dan koos ik er toch maar liever voor om 's avonds lusteloos voor de televisie te hangen en de volgende dag weer vroeg op te staan om naar mijn werk te gaan. Ik deed alles met haast: haastig naar mijn werk, haastig op mijn werk, haastig naar huis, haastig boodschappen doen en haastig in mijn contacten met andere mensen. Vertraging paste niet in mijn schema. Nu heb ik de tijd. Maar dat is nog wel even wennen. Ik zit op het houten bankje naast het kapelletje met een boek op schoot. Marte en Mika scharrelen wat rond in de schaduw van de bomen. Toch voel ik constant de druk dat ik iets moet doen. Dat ik hier niet zomaar uren mag zitten nietsdoen. Dat is toch zonde van mijn tijd? Ik pak mijn boek er weer bij, maar elke keer dwalen mijn gedachten af. Geïrriteerd leg ik het boek naast me neer. Ik kijk om me heen en probeer te genieten van de natuur en stilte om mij heen. Na een paar minuten sta ik op en pak mijn telefoon uit de bus. Hé, dat is raar. Mijn telefoon doet het niet. Ik kan alleen het noodnummer bellen. Waarom doet hij het niet meer? Ik doe verwoede pogingen om mijn telefoon weer aan de praat te krijgen, maar het lukt niet. Gefrustreerd gooi ik hem naast me neer en pak mijn mobiele wifi erbij. Deze draadloze router met een simkaart geldt als back-up, maar ik zie al snel dat die het ook niet doet. Wat is hier aan de hand? Ik had toch alles tot in de puntjes voorbereid, en dan gaat het nu al mis. Ik voel de tranen alweer opkomen.

'We gaan naar bed,' zeg ik tegen de honden, terwijl het nog maar net na zevenen in de avond is.

Een paar uur later klinkt er een ijzingwekkende schreeuw, onmenselijk bijna. Mika zit meteen rechtop en begint te grommen. Hij springt van het bed af en gaat tussen de voorstoelen van de bus staan. Ik glijd ook uit bed en tuur samen met hem door de voorruit. Behalve heel veel sterren is het pikkedonker om ons heen. Er klinkt nog meer geschreeuw. Zijn het de kreten van een vos? Of

van een uil? Ik heb geen idee. De haartjes op mijn armen staan recht overeind. Het is benauwd, maar ik durf middenin de nacht de schuifdeur niet open te zetten in dit verdwenen dorp. En zeker niet met dat geschreeuw. Ik lig urenlang naar het donkere van de nacht door het dakraampje te staren.

We zijn de volgende ochtend al vroeg op pad. Met dikke oogleden zit ik achter het stuur. Ik heb geen zin in eten, dus we zijn zonder ontbijt vertrokken. We rijden door een heuvelachtig landschap en passeren de grens naar Frankrijk. Schilderachtige straatjes, kerkjes en oude poorten karakteriseren de typisch Franse dorpjes. Aan de rand van een klein gehuchtje staat een vierkant stenen huisje met geruite gordijntjes voor de ramen. Eromheen ligt een tuin met kleurige bloemen en in het midden een appelboom. Ik beeld me in dat ik in het huisje woon. Ik droom weg. Wat lijkt het me heerlijk om zo afgelegen te wonen met het uitzicht op de heuvels. Ik denk terug aan toen ik nog een huis had. Soms mis ik het even heel erg. Ik mis een vaste plek om thuis te komen, mijn spullen, de ruimte, de douche, en de overbuurvrouw waar ik een kopje thee kon drinken en mijn verhaal kwijt kon. Maar dan bedenk ik ook weer de reden dat ik mijn huis heb verkocht. Ik hield niet van die vaste structuur en die plek waar ik me regelmatig afvroeg: is dit nu alles?

Ik wil vandaag een camping met Wifi in de Vogezen vinden. Continu dwalen mijn gedachten af naar mijn telefoon die het niet doet. Op deze manier kan ik helemaal niemand bereiken, en dat voelt eng en alleen. Ik heb er buikpijn van. Zal ik maar omdraaien en in een ruk terug naar Nederland rijden? denk ik telkens. Ik vind een kleine, wat rommelig ogende camping in de buurt van Anould. De tentjes en caravans staan schots en scheef door elkaar. De campingeigenaar heeft de camping net overgenomen en spreekt nauwelijks Engels, maar is zeer behulpzaam. Ik mag zelf een plekje kiezen om te staan. De zon schijnt volop, dus parkeer ik de bus in de schaduw onder een grote den. Marte en Mika springen, na een ruim

zes uur durende rit, opgelucht de bus uit. Ze gaan in de schaduw van de boom liggen.

‘Blijf,’ zeg ik streng tegen ze.

Snel pak ik mijn toilettasje, schoon ondergoed en een handdoek en loop in snelle pas naar het toiletgebouw. Ik druk op het lichtknopje, maar er gebeurt niks. Oké, dat doet het niet. Dan maar in het donker naar de wc. Ik kijk achter de verschillende deuren en ontwaar in het halfduister heel kleine toiletjes op een stenen verhoging. Dit heb ik nog nooit gezien. Het is alsof ik op een kleutertoiletje in een soort hurkstand zit. Snel naar de douches. Ik kleed me uit in een krappe ruimte en probeer niet de koude wanden aan te raken. Er zijn geen haken om mijn kleding aan op te hangen. Deze vouw ik over mijn toilettasje heen. Ik verlang naar een heerlijke warme douche. Ik druk verscheidene keren op de doucheknop, maar het water wordt maar niet warm. Verdorie, wat jammer. Dan maar een snelle koude douche.

‘Yes, no hot water,’ vertelt de campingeigenaar later.

Geen wonder dat het maar acht euro kost om hier een nachtje te staan. Verfrist van de koude douche ga ik in de deuropening van de bus zitten en pak mijn telefoon er bij. Ik kijk voor de zoveelste keer bij instellingen en zie dit keer dat er een knop is die bellen vanuit het buitenland mogelijk maakt. Ik vink hem aan en daarmee is het probleem opgelost. Wat stom zeg, dat ik daar al die tijd overheen gekeken heb. En daar heb ik me dan twee dagen heel druk over gemaakt. Mijn mobiele Wifi krijg ik helaas niet aan de praat. Als tijdelijke oplossing koop ik MB's op mijn telefoonkaart in. Via Whatsapp klets ik wat bij met goede vriendin Jenny. Het is fijn om even contact te hebben met iemand die mij kent. Toen ik nog werkte had ik vaak de behoefte aan stilte en rust. Het onderhouden van sociale contacten vond ik meestal vermoeiend. Ik wilde vooral alleen zijn. De afgelopen dagen had ik juist wel behoefte aan die verbinding.

‘Wat fijn dat we even hebben gepraat,’ zeg ik tegen Jenny.

In de middag volg ik samen met Mika een wandelroute de berg op. Het is vrijwel meteen een pittige klim over grote bemoste keien. Na een tijdje is het pad nauwelijks zichtbaar, maar ik wil per se de top bereiken. Mika loopt soepel voor me uit. Ik loop erachteraan, hijgend als een paard. Het zweet gutst van mijn gezicht af. Mijn shirt plakt op mijn rug. Ruim een uur later zitten we in stilte op een steen en genieten van een prachtig uitzicht over de Vogezen, een glooiend landschap met afwisselend stukken bos en weidegronden. Op de terugweg knakken mijn enkels verscheidene keren opzij over de grote stenen op het pad. Vermoeid keer ik terug naar de camping. Marte ligt voor de bus aan een lange lijn. De schuifdeur staat open. De campingeigenaar heeft een oogje in het zeil gehouden. Hij zwaait naar me.

‘She is okay!’ roept hij geruststellend.

Marte is blij om ons weer te zien en komt dicht tegen me aan staan. Ze is nu twaalf jaar oud. Helaas lukt het haar niet meer om lange wandelingen te maken. Dat betekent dat, wanneer Mika en ik voor een paar uurtjes op pad gaan, zij bij of in de bus achterblijft. Ze lijkt het niet erg te vinden, maar ik voel me er elke keer weer schuldig over. Soms kijk ik naar haar en vraag me af of zij op haar leeftijd dit nomadenleven nog aankan. Is dit reizen niet te vermoeiend voor haar? Had ze niet liever op haar vaste plekje onder de keukentafel willen liggen?

Maar dit is wat ik wilde. Ik wilde altijd al reizen en plekken zien die ik nog niet eerder had gezien. Vooral de plekken waar geen mensen zijn. De plekken waar het rustig is, en stil. Het liefst zo ver mogelijk van de bewoonde wereld. Ik had heimwee naar de plekken die ik niet kende. Al die jaren dacht ik dat het een droom was, iets wat in de realiteit niet haalbaar was, een vlucht uit de werkelijkheid. Nu is het dan eindelijk zo ver. Ik heb mijn huis verkocht en mijn baan opgezegd. Het nomadenbestaan is begonnen.

In de avond ga ik, gewapend met een zaklamp en toiletrol, naar de wc. Ik vergeet dat ze op een verhoging staan en breek zowat mijn

enkel bij het afstapje. Ik val tegen de deur aan, die met een zwaai tegen de muur aanklapt. Het schuifslot hoor ik rinkelend in het donker over de grond rollen. In gedachten zie ik mezelf na amper een week al terugkeren naar Nederland met het verhaal dat ik mijn enkel gebroken heb, niet tijdens een stoere klim hoog in de bergen, maar bij het afstapje van de wc op de camping.

Stille plekken, maar toch weggestuurd

Met een verdikte enkel zit ik de volgende ochtend achter het stuur. Ik ben op weg richting het zuiden om te overwinteren in Spanje of Portugal. Onderweg hoop ik door zoveel mogelijk natuurgebieden te rijden en stille plekken te vinden om te staan. Dat is althans de planning. Hoewel het een kleine omweg richting het zuiden is, kies ik ervoor om de Route des Crêtes te rijden. Het is een prachtige bergkamroute dwars door de Vogezen langs bekende bergpassen, zoals Col de la Schlucht en Col de Bramont. Ik kom ogen tekort en geniet van alle vergezichten over de veelal ronde toppen, maar ik blijf het ook spannend vinden om zo alleen te reizen en vooral het vrijstaan met de bus. Hoewel ik in het plaatsje Arc-lès-Gray een aantal camperplaatsen met wat campers zie, lokt het me niet om erbij te gaan staan. Het ligt pal naast de weg met veel autoverkeer en er zijn geen wandelmogelijkheden voor de honden. Ik rijd door en sla even later op goed geluk een klein weggetje in. Een halve kilometer verder parkeer ik in het bos. Het is er doodstil, behalve dat we het getik van vallende eikels op de bus horen. Marte en Mika springen eruit en gaan op muizenjacht in het dikke gebladerte van het bos. Het is tegen zeven uur 's avonds, maar het is nog steeds warm en benauwd. De thermometer in de bus geeft vierentwintig graden Celsius aan. Ik open alle deuren en hoop dat het nog wat afkoelt. In de schemering loop ik met de honden een klein rondje door het stille bos. Wat gek, ik hoor helemaal geen vogels. Het voelt unheimlich om zo weg van de wereld te staan. Ik sta hier alleen, en niemand weet dat ik hier ben. Om mijn gebrek aan eetlust wat te compenseren drink ik bouillon met extra erwtenproteïne. Het wordt donker en we horen krakende takken, krijsende uilen en krekels die een avondconcert geven. Zo stil is het eigenlijk ook niet. Het is benauwd in de bus. Af en toe hoor ik de honden hijgen, maar ik durf de schuifdeur niet open te doen voor wat frisse lucht. Het is aardedonker om ons heen. Zelfs de maan en de sterren zie ik niet.

Wat is dat? We schrikken wakker van hard machinaal lawaai. Marte en Mika beginnen te blaffen en staan met hun voorpoten op de voorstoel. Voorzichtig kijk ik onder het gordijntje door. Een stukje verderop zie ik tractoren, grote kranen en machines staan. Een stel mannen in groene pakken en grote werkschoenen lopen druk prattend op en neer. Ik sta met de bus verscholen achter de bomen, dus waarschijnlijk hebben ze mij nog niet opgemerkt. Ik kleed me snel aan en laat de honden even kort buiten plassen. Inmiddels is het zagen van de bomen begonnen. Het geluid overstemt al het andere in het bos. We willen hier zo snel mogelijk weg. Straks ligt er een boom op de bus. Zonder te ontbijten rijd ik de weg op.

De route richting Parc du Morvan wordt steeds heuvelachtiger. Hoewel het nog een mooie zonnige dag is, zie ik hier en daar de eerste verkleuringen van de blaadjes aan de bomen. De herfst doet voorzichtig haar intrede. Parc du Morvan doet me denken aan de Ardennen met haar middenlaaggebergte, maar dan net wat ruiger. Geologen beschouwen het gebied als een verre noordelijke uitloper van het Centraal Massief. Bovenop Col de la Croix Grenot nemen we een pauze. We staan er alleen op een kleine parkeerplaats. Ik twijfel. Zullen we hier overnachten? Eerst maar eens een kopje thee. Behalve het zachtjes ritselen van de blaadjes aan de bomen horen we niets. We zijn omgeven door alleen maar bos. Marte en Mika liggen aan de lange lijn in het gras en kijken rustig om zich heen. Ik zit in de deuropening van de bus en neem voorzichtige slokjes van mijn hete thee. Opeens rijdt er een donkerblauwe auto met gele en rode strepen de parkeerplaats op. Met grote letters staat het woord 'gendarmerie' op de zijkant. De politie? Wat doet die hier op deze verlaten plek?

Er stapt een man in een blauw politie-uniform uit.

'No camping!' schreeuwt hij vanaf een afstand naar me. Met grote passen loopt hij op me af.

'No camping,' herhaalt hij nog enkele keren met overslaande stem.